

For hustru(er) er følgende søgt oplyst:

navn,
fødsel (eller dåb): tid, sted,
død: tid, sted,
forældre: navne, faderens erhverv,
ægtefælle(r): (foruden hovedperson) navn, erhverv,
vielse(r): nummer, antal.

Hertil kommer enkelte spredte oplysninger, som kan belyse borgernes forhold, f. eks. bopæl før borgerskab eller lignende, hovedsagelig hvor ovennævnte oplysninger ikke har kunnet skaffes til veje.

Ved de enkelte personer er ikke anført, hvor oplysningerne stammer fra, og da det heller ikke fremgår, om borgerskabsprotokollerne har været fuldstændige inden for de afstukne rammer, er en vurdering af protokollerne vanskelig. Stikprøver viser, at antal borgerskaber pr. år er stærkt svingende, f. eks. i 1770'erne mellem 8 og 28 pr. år; i 1800 og 1801 er indført henholdsvis 3 og 70 personer. Også andre perioder har så varierende antal pr. år, at tidspunkt for opnåelse af borgerskab virker utroværdigt. De supplerende kilder er som ventet ikke fuldstændige. I perioden 1778–1790, hvor borgerskabsprotokoller mangler, er anført 11 personer, mens borgerskaber 1770–1777 og i 1790'erne udgør henholdsvis 18 og 10 pr. år. I de første par årtier, 1686–1706 er anført ialt 12 personer. Derefter følger omkring 180 personer, hvis borgerskab anføres som værende fra ca. 1709, heriblandt en person, som er død inden 1709. Oplysningerne stammer altså fra en kilde, som ikke har kunnet tidsfæstes nøjagtigt. Det var ønskeligt, om læserne var blevet orienteret om kildens beskaffenhed og grundlaget for den omtrentlige datering.

Som det er fremgået, ligger der et meget stort arbejde bag udgivelsen. Det er derfor kedeligt, at der er gjort så ringe rede for principperne, og at det ikke anføres, hvor oplysningerne er taget fra. Det var meget ønskeligt, om den store fortrolighed med materialet havde resulteret i visse vurderinger og sammenfatninger. Som et bestemt krav, der må stilles, er i hvert fald en vurdering af borgerskabsprotokollernes pålidelighed og repræsentativitet, ligesom de supplerende kilder måtte vurderes og beskrives. Med så mange gode kræfter bag, kunne man ønske, at der var ydet udgiveren en bedre vejledning.

Anna Thestrup

Hans Bagger: Ruslands alliancepolitik efter freden i Nystad. En studie i det slesvigske restitutionsspørgsmål indtil 1732. Københavns Universitets Slaviske Institut, Studier 4. København, Rosenkilde og Bagers Forlag 1974. 304 s. 60,00 kr. + moms.

Sammenholdt med andre perioder af Ruslands udenrigspolitiske historie i det 18. årh. må den petrinske periode og tiden umiddelbart efter Peter I's død siges at være relativt veludforsket. Da Sverige var hovedmodstanderen i den hårde og langvarige Store Nordiske Krig, har russiske forskere naturligt nok først og fremmest interesseret sig for relationerne med denne stat – således som de udviklede sig fra at være overvejende krigerske til at blive mere fredelige, ja en overgang endog alliancepolitiske. Forbindelserne med den netop besejrede nabostat, der på ingen måde havde affundet sig med tabet af sin stormagtsposition og stadig frembød en trussel i sejrherrens øjne, sammenflettedes med en række nye opgaver, som den russiske regering måtte løse i Balticum efter sejren. Disse opgaver er af russiske historikere – først M. A. Polievktov, og siden G. A. Nekrasov –

blevet betegnet som den nye baltiske politik (program). Interessen for østersøproblematikken i den russiske udenrigspolitik udspringer af selve den nationale historieforsknings tradition: Efter G. V. Forstens grundlæggende (omend nu afgjort forældede) værker om udviklingen i kampen om dominium maris Baltici fra det 15. til det 17. årh. fandt hans elev M. A. Polievktov det naturligt at fortsætte dette arbejde, idet Polievktov (i modsætning til sin lærer) ikke blot benyttede udenlandske, men også russiske arkiver.¹

Hvad særligt angår udforskningen af Ruslands skandinaviske politik i de første år efter Peter I's død, så må det retfærdigvis nævnes, at professor ved universitetet i Jur'ev (Tartu), A. G. Brückner, her var foregangsmanden med sine artikler om de russisk-danske forbindelser under kejserinde Katharina I.² I øvrigt kan disse beskedne artikler langt fra måle sig med Polievktovs arbejde, der er et tydeligt vidnesbyrd om den russiske historieforsknings rivende udvikling omkring århundredskiftet. Et halvt århundrede senere fulgte så en elev af akademimedlem E. V. Tarle (der efterlod sine beundrere det posthumt udgivne arbejde »Den store nordiske Krig og det svenske indfald i Rusland«), nemlig den sovjetiske specialist i udenrigspolitisk historie G. A. Nekrasov, som foruden Peter I's politik efter Nystad også har behandlet en del af den følgende regeringsperiode, årene 1725 og 1726.³ Nekrasov har i betydeligt større omfang end Polievktov benyttet materiale i Arkivet for Ruslands udenrigspolitik (AVPR), og han har langt mere detaljeret end sin forgænger rekonstrueret udviklingen i de russisk-svenske relationer, idet han kunne bygge såvel på russiske kilder som på de utallige kopier af svenske statspapirer, der findes vedlagt de russiske gesandtskabsindberetninger fra Stockholm. Samtidig med den sovjetiske historiker har den svenske forfatter O. Jägerskiöld belyst selvsamme emne på grundlag af svenske arkiver; hans fremstilling er dog langt mere flygtig og overfladisk end G. A. Nekrasovs, hvilket til dels kan forklares med, at han har haft en anden opgave – at give en oversigt over »Den svenske udenrigspolitikens historie«.⁴

Alle de nævnte forskere – fra Brückner til Nekrasov – har ofret behørig opmærksomhed på det s.k. gottorpske spørgsmål i dets forskellige aspekter – den gottorpske hertug Karl Frederiks forhold til den russiske regering, hertugens tronfølge i Sverige, hans gensiddelse i besiddelsen af Slesvig (eller rettere, hvad man glemmer i den russiske litteratur: den hertugelige del af Slesvig), som den danske konge havde bemægtiget sig. De to største kendere af det gottorpske spørgsmål, Polievktov og Nekrasov, har korrekt karakteriseret det dels som et bekvemt redskab for den russiske udenrigspolitik – dels som dennes svage punkt, efterhånden som spørgsmålet – særlig m.h.t. den slesvigske restitution – fik betydning som et selvstændigt prestigemål og bestemte generallinien i imperiets udenrigspolitik. Mens Polievktov kritiserede også Peter for at give køb til gottorperne i det sidste år af hans regeringstid, så har Nekrasov – til dels i overensstemmelse med Brückner – lagt ansvaret alene på Katharina I, idet han tydeligt har stillet hendes holstenske tilbøjeligheder over for Peters nøgterne og forsigtige politik.

Tilbage for historieforskningen var der i hvert fald en mulighed og endog et behov for en specialundersøgelse af det gottorpske spørgsmål i Ruslands udenrigspolitik fra dets opståen omkring år 1720 og til dets foreløbige løsning med den russisk-danske alliance-

¹ M. A. Polievktov, Baltijskij vopros v ruskoj politike posle Ništadtskago mira, 1721–1725 (Det baltiske spørgsmål i Ruslands politik efter freden i Nystad, 1721–1725). St. Petersburg 1907.

² A. G. Brückner, Rossija i Danija pri imperatrice Ekaterine I. Po dokumentam datskago archiva (Rusland og Danmark under kejserinde Katharina I. Efter dokumenterne i det danske rigsarkiv), = Russkaja Mysl', 1895, hft. II, III, VII, IX.

³ G. A. Nekrasov, Russko-švedskie otnošenija i politika velikich deržav v 1721–1726gg. (De russisk-svenske forbindelser og stormagternes politik 1721–1726). Moskva 1964.

⁴ O. Jägerskiöld, Den svenska utrikespolitikens historia, II:2, 1721–1792. Stockholm 1957.

traktat af 1732. En specialundersøgelse, som ikke blot inddrog russiske og skandinaviske kilder, men også materiale fra de gottorpske arkiver, og som fastslog det gottorpske spørgsmåls rolle ikke blot inden for rammerne af Ruslands baltiske og skandinaviske politik, men i dets udenrigspolitik som helhed.⁵ Netop denne opgave er blevet taget op af den danske historiker og slavist, hvis afhandling her anmeldes.

Til de russiske arkiver har Bagger selv sagt haft mindre adgang end vore forskere. Han har dog flittigt gennemgået kilderne i LOII (Arkivet under Videnskaberne Akademis Historiske Instituts Leningrad-afdeling) og CGADA (Det centrale statsarkiv for gamle akter, Moskva), ligesom han har benyttet mikrofilm fra en del af arkivfonden vedrørende forholdet til Danmark i AVPR. I større omfang end Polievktov har han endvidere anvendt kilderne i Haus-, Hof- und Staatsarchiv i Wien, og desuden har han naturligvis støttet sig på Rigsarkivet i København. Endelig har han inddraget materialet fra de gottorpske arkiver i Oldenburg og Slesvig. Bagger har også haft behørigt udbytte af de eksisterende kildepublikationer, særlig de førrevolutionære russiske, hvoraf han har kunnet uddrage en række værdifulde nye iagttagelser. De russisk-danske forbindelser har kun været af perifer interesse for den danske historiker, dels fordi hans bog tematisk er bredere anlagt, dels fordi disse forbindelser er blevet grundigt behandlet af Edvard Holm, Brückner og Polievktov. For at kunne klarlægge, hvorledes det gottorpske spørgsmål indvirkede på Ruslands udenrigspolitiske orientering og nyorientering efter sejren over svenskerne, på dets valg af et bestemt alliancesystem, har Bagger konsulteret et betydeligt bredere udsnit af den voksende videnskabelige litteratur om den europæiske politiks problemer i 1720'erne, end det har været nødvendigt for hans forgængere.

Den brede problemformulering, den velstrukturerede og klare fremstilling hører til afhandlingens uomtvistelige kvaliteter, hvilke langt fra altid er kendetegnende for netop værker om diplomatisk historie i almindelighed, og særlig ikke om det 18. århundredes. Bogens indledning er en almen karakteristik af det europæiske statssystem efter fredsslutningerne i Utrecht og i Nystad. Første del af bogen bringer en overordentlig vellykket karakteristik af Ruslands alliancesystem i slutningen af Peter I's regeringstid (s. 27-79). Denne del bygger på A. I. Ostermanns velkendte betænkning om »De alrussiske anliggenders og interessers generelle tilstand . . .«, der er udgivet af F. Bulgarin og N. Greč i »Severnyj archiv« 1828. Den danske forfatter påviser overbevisende, at denne betænkning er affattet som en helhed og på en gang, og i modsætning til sine forgængere tidsfæster han den – temmelig præcist – til dagene mellem Peters død (28. januar 1725) og den russiske regerings beslutning om at indgå forbund med Frankrig, England og Preussen (30. marts 1725).

Bagger afslutter sin analyse af Ruslands internationale situation ved tronskiftet med den ret vægtige konklusion, at den franske og den østrigske alliance var nogenlunde lige værdifulde for Det russiske Imperium. Under disse omstændigheder blev det slesvigske restitutionsspørgsmål »en prestigesag for det russiske monarki og en prøvesten for den russiske stormagts indflydelse i det europæiske statssystem« (s. 79, jvf. s. 43, 132, 173).⁶

Af hensyn til proportionerne bør det tilføjes – og det gør forfatteren selv opmærksom

⁵ Det kan i den forbindelse bemærkes, at det ellers så solide værk »Istorija diplomatii« (Diplomatiets historie), 2. udg., bd. I, Moskva 1959, overhovedet ikke omtaler det gottorpske spørgsmål under behandlingen af det 18. årh.s russiske udenrigspolitik.

⁶ Dette spørgsmåls betydning fremgår også af en simpel sammenligning. Selv om det gottorpske spørgsmål i Ostermanns betænkning ikke behandles særskilt, men i afsnittet om forholdet til Danmark, så nævnes dette spørgsmål hyppigere end forholdet til nogen anden stat, når lige bortses fra Sverige; særlig ofte fremtræder det på de sidste 15 sider af publikationens trykte tekst.

på andetsteds (s. 129–132), at det formelle grundlag (som dog skulle vise sig skrøbeligt) for Ruslands alliancesystem allerede var blevet skabt inden Peters død ved alliancen med det besejrede Sverige. Først og fremmest ved dette forbund, hvis historiske rolle særlig klart er blevet fremhævet af Nekrasov, skal man forklare den betydning, der pludselig blev tillagt spørgsmålet om imødekommelse af den gottorpske hertug.

Det gottorpske spørgsmåls omskiftelige rolle i Peters udenrigspolitik, fra og med de russiske troppers indtrængen i hertugdømmerne 1713 under anførsel af tsaren selv, behandles i bogens anden del (s. 81–140). I denne del bygger Bagger i vid udstrækning på eksisterende fremstillinger, herunder de sovjetiske,⁷ uden at han dog begrænser sig til gentagelser. Således har han fra CGADA – så vidt vides som den første – fremdraget den kendte gottorpske statsmand Bassewitz' »Preliminair-Puncte« med Peters egenhændige kommentarer fra 1714 og publiceret dem i oversættelse (s. 95–97). Hermed har forfatteren fået et bekvemt udgangspunkt for sin undersøgelse af de følgende omsving i Peters politiske kurs over for Gottorp. Denne del afsluttes med et kapitel (VI) om Karl Fredeniks stilling ved det russiske hof efter undertegnelsen af den russisk-svenske alliance-traktat. En særlig fremtrædende plads indtager her den overordentligt detaljerede analyse af ægteskabstraktaten mellem Peter I og den gottorpske hertug (s. 134–140).⁸ I sin vurdering af de sekrete russiske forpligtelser over for hertugen i det slesvigske restitutionsspørgsmål tilslutter Bagger sig Polievktovs opfattelse med sin overbevisende argumentation for, at Peter ikke blot lovede sin fremtidige svigersøn »bona officia« (Nekrasovs synspunkt), men også bistand »med ethvert tjenligt middel og om fornødent med al... til rådighed stående magt.«⁹ Bebrejdelsen (s. 137) mod »de fleste sovjetiske historikere« (min udhævnning, A. K.) for manglende fordomsfrihed i vurderingen af Peter den Store og hans politik må den danske historiker dog tage på sin egen kappe.

Bogens største og væsentligste afsnit er tredje – og sidste – del (s. 141–251), hvor der redegøres for det slesvigske restitutionsspørgsmåls rolle i Ruslands udenrigspolitik 1724–1732. Med sin redegørelse for forløbet af forhandlingerne med Frankrig og Østrig efter undertegnelsen af alliancetraktaten med Sverige og frem til Peters død (kap. VII) indfører forfatteren interessante enkeltheder – fra arkiverne i Oldenburg og Wien – i det almene billede, hvis hovedtræk findes skitseret såvel hos ældre franske og russiske historikere som hos G. A. Nekrasov og østrigeren W. Leitsch.¹⁰

Det følgende kapitel VIII, »Tronskiftet 1725«, har karakter af et baggrundskapitel, som klarlægger den gottorpske hertugs stilling ved Katharina I's hof i de første måneder af hendes regeringstid. I kapitlerne IX–XI, der er centrale for hele bogen, behandles dels beslutningen om at søge forbund med Frankrig og England samt forløbet og sammenbrudet af forhandlingerne med Ludvig XV's regering, – dels udviklingen i forhandlingerne med Østrig og deres gunstige udfald. Som en rød tråd gennem fremstillingen går den – c.m.m. korrekte – opfattelse, at sammenbrudet af det ene og den lykkelige afslutning af det andet sæt forhandlinger skal forklares med forskelligheden i den holdning, som dels Paris og London, dels Wienerhoffet indtog til Gottorps territoriale krav. I sig

⁷ Hvad angår fredsforhandlingerne i Nystad, bygger han således på L. A. Nikiforov. Vnešnjaja politika Rossii v poslednie gody Severnoj vojny. Ništadskij mir. (Ruslands udenrigspolitik i de sidste år af Den store nordiske Krig. Freden i Nystad). Moskva 1959.

⁸ Dette vigtige udenrigspolitiske aktstykke fra slutningen af Peter I's regeringstid omtales overhovedet ikke i »Očerki istorii SSSR. Vtoraja četvert' XVIII v.« (Rids af Sovjetunionens historie. Anden fjerdedel af det 18. årh.). Moskva 1957.

⁹ Cit. efter Polievktov, anf. arb., s. 291.

¹⁰ W. Leitsch, Der Wandel der österreichischen Russlandpolitik in den Jahren 1724–1726. Jahrbücher für Geschichte Osteuropas, N.F. Band 6 (1958).

selv er denne tanke ikke ny – den kommer flere steder til udtryk i Nekrasovs bog; men Bagger gennemfører den med større klarhed. På et bredere kildegrundlag følger han mere indgående de to forhandlingsforløb, der havde væsentlig betydning for den følgende udvikling af de internationale relationer i Europa. Desuden muliggør materialet i de gottorpske arkiver en tydeligere fremhævelse af hertugens separate kurs under forhandlingerne 1725.

Til forskel fra så mange andre af udenrigspolitikens historikere gør Bagger i bogens forskellige dele – og særlig i kap. X – meget ud af den udenrigspolitiske beslutningsmekanisme, af den russiske udenrigsadministrations organisation og reorganisation samt af de enkelte embedsmænds kompetence i hierarkiet. Hvad angår problemet om oprettelsen af Verchovnyj Tajnyj Sovet (Den øverste Gehejmeråd), er den danske historiker ikke original – dette problem er som bekendt blevet indgående behandlet allerede af førrevolutionære russiske forfattere; men han påviser særdeles overbevisende »den gottorpske integration i beslutningsprocessen« og konsekvensen af denne integration: fra februar 1726 var den russiske politik i det slesvigske restitutionsspørgsmål midlertidigt identisk med den gottorpske (s. 210).

I den forbindelse analyserer Bagger som den første den martialske betænkning, som hertugen og Bassewitz indgav til Katharina I i december 1725, og som beror i L. A. Schleswig-Holstein. Med sin karakteristiske evne til at slå ned på de væsentlige og centrale kilder blandt de utallige depecher og memoranda analyserer Bagger indgående svaret på den just nævnte betænkning, »Vicekansler, baron Ostermanns projekt til en løsning af det slesvigske spørgsmål«, som findes i arkivet LOII, men som har været upåagtet af den tidligere forskning (s. 212). Dette Ostermanns program blev i alt væsentligt realiseret med afslutningen af forbundet mellem Rusland, Østrig og Spanien 1726, der af Bagger betegnes som en betydelig sejr for det russiske diplomati, som en »østrigsk kapitulation« (s. 232). I bogen behandles også det slesvigske aspekt af den russisk-preussiske alliance 1726, der ikke har været berørt af vor historieskrivning (omtales overhovedet ikke i G. A. Nekrasovs bog).

Baggers skildring (kap. XII) af det følgende begivenhedsforløb frem til afslutningen af det russisk-danske forbund 1732 – »Ruslands systemskifte«, afvisningen af en militær løsning på det slesvigske spørgsmål, tilnærmelsen til Danmark og dermed til England – er desværre næsten lige så flygtig som i den sovjetiske litteratur.¹¹ Læseren får nye karakteristiske enkeltheder om den gottorpske indflydelses aftagen i St. Petersborg efter Katharinas død, detaljer om hertugens afrejse til Holsten. Mere kategorisk end sine forgængere betegner Bagger det »nye system« som et skarpt brud med Peters og Katharinas »baltiske program« efter Nystad. Desuden præciserer han tidspunktet for det afgørende omsving i den russiske regerings holdning til sine gottorpske forpligtelser, idet han henlægger dette omsving til slutningen af maj 1728, da man i Moskva fik underretning om hertuginde af Holstein-Gottorp, Anna Petrovna's død (s. 248). I sin skildring af det gottorpske dynastis videre skæbne omtaler Bagger, at Elisabeth efter sin tronbestigelse lod en ny gottorpsk hertug, sin nevø, designere som russisk tronfølger, hvilket betød en art rehabilitering af gottorperne.¹²

I bogens konklusion understreger forfatteren – e.m.m. med rette – at det petrinske Ruslands indtræden i det europæiske statssystem og reformerne af udenrigsadministrationens organer bidrog til overvindelsen af Ruslands tilbagestående. Hertil bidrog også de tyskere, der befandt sig ved det russiske hof og i russisk tjeneste. Selv gottorperne – med deres vidtløftige projekter, der indebar en risiko for den russiske stats interesser – viste

¹¹ Jvf. »Očerki istorii SSSR. Vtoraja četvert' XVIII v.«, s. 344–354.

¹² Denne omstændighed nævnes overhovedet ikke i de just nævnte »Očerki«.

sig at være et objektivt og ufrivilligt redskab for højnelsen af St. Petersburg-hoffets »politiske kultur«. Ligesom sovjetiske forskere vurderer forfatteren den russiske patriot, Heinrich Johann Friedrich (Andrej Ivanovič) Ostermann, efter fortjeneste.

Afhandlingens tillæg indeholder en udførlig stillingtagen til kildematerialet og den anførte litteratur. Her er der dog et og andet, som kræver en bestemt afstandtagen, nemlig Baggers påstand om, at AVPR skulle være utilgængeligt for vestlige og »vistnok også for de fleste sovjetiske« (!) forskere (s. 263). Det faktiske forhold er, at et ikke ringe antal udenlandske forskere hvert år arbejder på læsesalen i Bol'saja Serpuchovskaja-gaden – og sådan har det været i mange år. Dertil kommer, at det danske Rigsarkiv – efter hvad der foreligger oplyst – har modtaget mere end 112.000 mikrofilmoptagelser fra AVPR og andre sovjetiske arkiver.

I forskningsoversigten, der som helhed er særdeles solid, må man tilbagevise Baggers bebrejdelse med adresse til Nekrasov, om at denne »fremtrædende sovjetiske historiker« har baseret sin fremstilling »næsten udelukkende« på den russiske regerings korrespondance med gesandterne i Stockholm (s. 280, jvf. s. 136). Tager man den sovjetiske historikers monografi samt hans bidrag til »Očerki istorii SSSR« i hånden, vil man hurtigt opdage, at Nekrasov også har bygget på den franske og den danske korrespondance foruden flere andre, som også Bagger har brugt. Så er der mere hold i sidstnævntes kritik af, at tesen om, at den russiske udenrigspolitik i 1720'erne var betinget af den herskende classes økonomiske interesser, er svagt funderet i G. A. Nekrasovs bog (s. 280–281).

Med offentliggørelsen af Baggers afhandling må udforskningen af Ruslands udenrigspolitik fra freden i Nystad til alliancen med Østrig 1726 – som påbegyndt af S. M. Solov'ev og Brückner og fortsat af Polievktov og Nekrasov – stort set siges at være tilendebragt. Den følgende periode er derimod stadig utilstrækkeligt behandlet. Den anmeldte bog er nyttig, ikke så meget ved sit nye kildemateriale – det giver ikke anledning til principiel revision af allerede kendte sammenhænge – som ved sin overbevisende og præcise strukturering af disse sammenhænge, af hovedlinjerne i Det russiske Imperiums udenrigspolitik, særlig i perioden mellem alliancetraktaten med Sverige af 1724 og forbundet med Danmark af 1732.¹³

Aleksandr Sergeevič Kan

Christian Degn: Die Schimmelmans im atlantischen Dreieckshandel. Gewinn und Gewissen: Neumünster, Karl Wachholtz Verlag, 1974. 559 s., ill. 58 DM.

Med sine henved 540 store og tættrykte tekstsider er den statelige og gennemillustrerede bog i mere end en forstand et storværk. Det behandler økonomiske, sociale og åndshistoriske problemer igennem en periode på mere end hundrede år; og selvom det geografiske tyngdepunkt er Europa, Vestafrika og Vestindien, inddrager forfatteren også Indien, Sydamerika og De forenede Stater i sin fremstilling. En sådan bredde i tema, tid og rum stiller krav, som en anmelder kan have vanskeligt ved at honorere; og også en genrebestemmelse af værket rejser, som det vil ses, visse problemer.

Forfatteren er professor i historie ved universitetet i Kiel; og han er i forvejen vel kendt blandt danske fagfæller for sin Orla Lehmann-disputats fra 1936, for sit afsnit om perioden 1773–1830 i »Geschichte Schleswig-Holsteins« og for sine studier over det 18. århundredes agrarhistorie. Sin interesse for Schimmelfmannfamilien og dens oversøiske

¹³ A. S. Kan er doktor istoričeskich nauk og medarbejder ved det sovjetiske Videnskaberne Akademi's institut for almen historie. Anmeldelsen er oversat fra russisk af Knud Rasmussen.